A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2005. január 20. *

A C-300/03. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Hessisches Finanzgericht, Kassel (Németország) a Bírósághoz 2003. július 11-én érkezett, 2003. április 25-i végzésével terjesztett elő az előtte

a **Honeywell Aerospace GmbH**

és

a **Hauptzollamt Gießen**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: K. Lenaerts tanácselnök, J. N. Cunha Rodrigues (előadó) és K. Schiemann bírák,

* Az eljárás nyelve: német.

főtanácsnok: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

— a Honeywell Aerospace GmbH képviseletében H. Stiehle Rechtsanwalt,

— az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében J. C. Schieferer és X. Lewis, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendelet (HL L 302., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 4. kötet, 307. o., a továbbiakban: Vámkódex) és a 2913/92 rendelet végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló, 1993. július 2-i 2454/93/EGK bizottsági rendelet (HL L 253., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 6. kötet, 3. o., a továbbiakban: végrehajtási rendelet) értelmezésére irányul.

2 A kérelmet a Honeywell Aerospace GmbH társaság (a továbbiakban: Honeywell) és a Hauptzollamt Gießen (Németország) között vámtartozás keletkezésével kapcsolatban felmerült jogvita tárgyában terjesztették elő.

A közösségi szabályozás

3 A Vámkódex 37. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) A Közösség vámterületére behozott áru a beléptetése időpontjától kezdve vámfelügyelet alatt áll. Az árut a vámhatóság a hatályban lévő rendelkezéseknek megfelelően ellenőrizheti.

(2) Az áru adott esetben addig marad az említett vámfelügyelet alatt, amíg erre vámjogi helyzetének meghatározásához szükség van; nem közösségi áru esetében pedig, a 82. cikk (1) bekezdésének sérelme nélkül addig, amíg a vámjogi helyzete meg nem változik, vámszabad területre vagy vámszabad raktárba kerül, vagy a 182. cikknek megfelelően újraexportálják vagy megsemmisítik."

4 A Vámkódex 96. cikkében foglaltak szerint:

„(1) A főkötelezett a közösségi külső árutovábbítási eljárás jogosultja, akinek:

a) az előírt határidőn belül és az azonosítás biztosítására a vámhatóság által hozott rendelkezések megfelelő betartásával sértetlenül be kell mutatnia az árut a rendeltetési vámhivatalnál;

[...]"

5 A Vámkódex 203. cikkének (1) és (2) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) A behozatalkor vámtartozás keletkezik:

— a behozatalivám-köteles áru vámfelügyelet alóli jogellenes elvonása esetén.

(2) A vámtartozás az áru vámfelügyelet alóli jogellenes elvonásakor keletkezik."

6 A Vámkódex 215. cikkének (1)–(3) bekezdése szerint:

„(1) A vámtartozás azon a helyen keletkezik, ahol az azt eredményező esemény történik.

(2) Ha az (1) bekezdésben említett helyet nem lehet meghatározni, úgy kell tekinteni, hogy a vámtartozás azon a helyen keletkezett, ahol a vámhatóság megállapította, hogy az áruk olyan helyzetben vannak, ami vámtartozás keletkezését eredményezi.

(3) Ha az árura vonatkozóan a vámeljárás még nem zárult le, úgy kell tekinteni, hogy a vámtartozás azon a helyen keletkezett, ahol az árut:

— ez alá az eljárás alá vonták,

vagy

— az eljárás során a Közösségbe beléptették."

7 A Vámkódex 221. cikkének (3) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„A vámtartozás keletkezésétől számított 3 év lejárta után az adóssal már nem lehet közölni a tartozás összegét. Ha azonban a vámhatóság büntetőeljárás alapjául szolgáló cselekmény következtében nem tudta megállapítani a jogszabály alapján fizetendő vámtartozás pontos összegét, a 3 éves határidő lejárta után is lehet azt közölni, ha a hatályos rendelkezések azt lehetővé teszik."

8 A végrehajtási rendelet 378. cikkének (1) és (2) bekezdése szerint:

„(1) A Vámkódex 215. cikkének sérelme nélkül, amennyiben a szállítmányt nem mutatták be a rendeltetési vámhivatalnál, és a jogsértés vagy szabálytalanság helye nem állapítható meg, ez a jogsértés vagy szabálytalanság úgy minősül, mint amelyet:

— abban a tagállamban követtek el, amelyhez az indító vámhivatal tartozik,

vagy

— abban a tagállamban követtek el, amelyhez az a Közösségbe való belépés pontján lévő átléptető vámhivatal tartozik, amelyhez a határátlépési igazolást benyújtották,

kivéve, ha a 379. cikk (2) bekezdése szerint meghatározandó határidőn belül az árutovábbítási eljárás szabályszerűségét vagy a jogsértés, illetve szabálytalanság tényleges elkövetési helyét a vámhatóság számára hitelt érdemlően bizonyítják.

(2) Amennyiben ilyen bizonyítékot nem nyújtanak be, és így a jogsértés vagy szabálytalanság úgy minősül, mint amelyet az indító tagállamban vagy az első bekezdés második francia bekezdésében említettek szerinti beléptető tagállamban követtek el, az érintett árukkal kapcsolatos vámokat és egyéb díjakat ez a tagállam veti ki a közösségi vagy nemzeti rendelkezések szerint."

9 A végrehajtási rendelet 379. cikke előírja:

„(1) Amennyiben a szállítmányt nem mutatták be a rendeltetési vámhivatalnál és az elkövetett jogsértés vagy szabálytalanság helye nem állapítható meg, az indító vámhivatal erről a lehető leghamarabb de minden esetben a közösségi árutovábbítási nyilatkozat nyilvántartásba vételének időpontjától számított 11. hónap végéig tájékoztatja a főkötelezettet.

(2) Az (1) bekezdésben említett értesítésben meg kell jelölni azt a határidőt, amelyen belül az eljárás szabályszerűségét vagy a jogsértés vagy szabálytalanság tényleges elkövetési helyét a vámhatóság számára hitelt érdemlően igazoló bizonyítékokat az indító vámhivatalhoz be kell nyújtani. Ez a határidő az (1) bekezdésben említett értesítés időpontjától számított három hónap. Ha az említett bizonyítékot e határidő végéig nem nyújtják be, az illetékes tagállam megteszi a szükséges lépéseket a vámok és egyéb díjak beszedése érdekében. [...]"

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

10 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint az ASA cég, amely a Honeywell jogelődje volt, 1994. június 3-án — engedélyezett feladói minőségben –közösségi külső árutovábbítási eljárás alá helyezett egy turbóreaktort Raunheimban (Németország). A közösségi árutovábbítási nyilatkozat szerint a kérdéses árut kamionnal kellett a római (Olaszország) rendeltetési vámhivatalba szállítani, és ott 1994. június 17-én bemutatni.

11 A közösségi árutovábbítási eljárást nem zárták le, mivel az indító német vámhivatal nem kapott bemutatási igazolást. Ez a vámhivatal a keresési eljárás elindítása végett megküldte a Hauptzollamt Fulda (Németország) (hatáskörét később a Hauptzollamt Gießen vette át) illetékes Zentralstelle Such- und Mahnverfahren irodája (keresési és figyelmeztetési eljárási központi iroda, a továbbiakban: ZSM) részére a közösségi árutovábbítási nyilatkozat 1. példányát. A ZSM 1995. február 10-i levelére az ASA — az azt követő február 20-i levelében — úgy nyilatkozott, hogy a jogsértés helyét Olaszországban állapították meg.

12 Az olaszországi nyomozással megbízott olasz vámhatóságok 1997. január 23-i és június 26-i levelükben tudatták, hogy a szállítmányt ott nem mutatták be, a rá vonatkozó közösségi árutovábbítási nyilatkozatot szintén nem mutatták be, és hogy a hatóságok nem tudtak meg semmit a szállítmány olaszországi hollétéről.

13 A Hauptzollamt Fulda 1997. május 28-i vámmegállapító határozatával kivetette a behozatali vámokat, vagyis a vámokat és a behozatalra kivetett forgalmi adót. A kifogás alapján indult eljárás során a Hauptzollamt Fulda 1999. január 15-i levelében kifejtette, hogy „sem a közösségi árutovábbítási eljárás szabályos lezárására vonatkozó bizonyítékot, sem pedig a [...] Vámkódex végrehajtási rendeletének 380. cikkében foglalt, ezzel egyenértékű bizonyítékot nem adtak elő". Minthogy e levélre a megszabott határidőben választ nem kapott, a kifogást 1999. augusztus 17-i határozatával elutasította.

14 Az is kitűnik továbbá az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból, hogy az alapeljárásban előterjesztett jogorvoslat keretében semmilyen bizonyítékot nem adtak elő a közösségi árutovábbítási eljárás szabályos lezárására vagy a jogsértés tényleges elkövetési helyére nézve. A ZSM nem intézett semmilyen felszólítást a főkötelezetthez, amelyben felhívta volna ez utóbbit, hogy a végrehajtási rendelet

379. cikkének (2) bekezdésében foglalt három hónapos határidőn belül bizonyítsa a közösségi árutovábbítási eljárás szabályos lezárását vagy a jogsértés tényleges elkövetési helyét azzal, hogy ellenkező esetben a jogsértés a Németországi Szövetségi Köztársaságban elkövetettnek minősül.

15 A kérdést előterjesztő bíróság előtt az alapeljárás felperese úgy érvelt, hogy különösen a végrehajtási rendelet 379. cikkének (2) bekezdésében foglalt három hónapos határidőre való utalás hiányában nem volt lehetősége arra, hogy e határidőn belül megállapítsa a szállítmány tényleges helyét, és hogy a végrehajtási rendelet 380. cikkében foglalt valamely egyenértékű bizonyítékkal igazolja a közösségi árutovábbítási eljárás szabályos lezárását. Ennélfogva semmilyen vámtartozása nem keletkezett, ezért az 1997. május 28-i vámmegállapító határozatot, valamint az 1999. augusztus 17-i határozatot meg kell semmisíteni.

16 Minthogy az irányadó közösségi jogi rendelkezések értelmezésével kapcsolatban kételyei merültek fel, a Hessisches Finanzgericht, Kassel úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e tekinteni, hogy — összhangban a [...] 2913/92 [...] rendelet 1999. május 9-éig hatályos változatának 215. cikke (2) bekezdésével vagy (3) bekezdése első francia bekezdésével — a vámtartozás azon a helyen keletkezett, ahol a vámhatóság megállapította, hogy az áruk vámtartozás keletkezését eredményező helyzetben vannak [(2) bekezdés], vagy pedig azon a helyen, ahol az árut eljárás alá vonták [a (3) bekezdés első franciabekezdése], amennyiben a közösségi külső árutovábbítási eljárás alá helyezett szállítmányt nem mutatták be a rendeltetési vámhivatalnál, és a jogsértés vagy szabálytalanság helye nem állapítható meg — jóllehet a [...] 2454/93 [...] rendelet 2001. június 30-áig hatályos változata 378. cikke (1) bekezdésének utolsó részét és 379. cikke (2) bekezdésének első mondatát megsértve — a vámhatóságok nem jelölték meg az említett rendelet 379. cikkének (1) bekezdése szerinti értesítésben azt a határidőt, amelyen belül az árutovábbítási eljárás szabályszerűségét vagy a jogsértés tényleges elkövetési helyét az indító vámhatóság számára hitelt érdemlően bizonyítani kell?

2) Arra az esetre, ha a[z első] kérdésre adott válasz igenlő [...]:

Előfeltétele-e a vámok illetékes hatóságok általi, a [...] 2454/93[...] rendelet 2001. június 30-áig hatályos változata 379. cikke (2) bekezdésének harmadik mondata alapján történő beszedésének, hogy a vámhatóságok az említett rendelet 379. cikkének (1) bekezdése szerinti értesítésben megjelöljék azt a határidőt, amelyen belül az árutovábbítási eljárás szabályszerűségét vagy a jogsértés tényleges elkövetési helyét az indító vámhatóság számára hitelt érdemlően bizonyítani kell?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

17 Kérdéseivel, amelyek együtt vizsgálandók, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy amennyiben a közösségi külső árutovábbítási eljárás alá helyezett szállítmányt indító vámhivatal elmulasztotta megjelölni a végrehajtási rendelet 379. cikke (1) bekezdésében előírt három hónapos határidőt, amelyen belül — összhangban ugyanezen rendelet 379. cikkének (2) bekezdésével — az árutovábbítási eljárás szabályszerűségét vagy a jogsértés tényleges elkövetési helyét az indító vámhatóság számára hitelt érdemlően bizonyítani lehet, e körülmény kizárja-e a Vámkódex 203. cikke értelmében vett behozatali vámtartozás keletkezését. Amennyiben nem, a kérdést előterjesztő bíróság meg kívánja tudni, hogy noha nem akadályozza meg vámtartozás keletkezését, a jelzett körülmény legalábbis nem tiltja-e e tartozásnak az indító vámhivatal által történő beszedését.

18 A Vámkódex 203. cikkének (1) bekezdése alapján: a behozatalivám-köteles áru vámfelügyelet alóli jogellenes elvonása esetén a behozatalkor vámtartozás keletkezik (lásd ilyen értelemben különösen a C-66/99. sz. D. Wandel-ügyben 2001. február 1-jén hozott ítélet [EBHT 2001., I-873. o.] 50. pontját, a C-371/99. sz. Liberexim-ügyben 2002. július 11-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-6227. o.] 52. pontját és a

C-112/01. sz. SPKR-ügyben 2002. november 14-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-10655. o.] 30. és 35. pontját). A (2) bekezdés szövege szerint a vámtartozás a jogellenes elvonáskor keletkezik.

19 Ami közelebbről a vámfelügyelet alóli jogellenes elvonásnak a Vámkódex 203. cikke (1) bekezdésében szereplő fogalmát illeti, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően e fogalmat úgy kell érteni, mint amely magában foglal minden cselekvést vagy mulasztást, amelynek eredményeként az illetékes vámhatóság — akár átmenetileg — akadályoztatva van a vámfelügyelet alatti áruhoz való hozzáférésben és a Vámkódex 37. cikkének (1) bekezdése szerinti ellenőrzés elvégzésében (a C-222/01. sz. British American Tobacco-ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-4683. o.] 47. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

20 Ez a helyzet akkor, amikor — mint az alapügyben — a vitás, közösségi külső árutovábbítási eljárás alá helyezett szállítmányt indító vámhivatal megállapította, hogy a szállítmányt nem mutatták be a rendeltetési vámhivatalnál, és hogy a szóban forgó szállítmány vonatkozásában nem zárták le a vámeljárást.

21 A végrehajtási rendelet 378. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a Vámkódexnek a vámtartozás keletkezésének meghatározásáról szóló 215. cikkének sérelme nélkül, amennyiben — mint az alapügyben — a szállítmányt nem mutatták be a rendeltetési vámhivatalnál, és a jogsértés vagy szabálytalanság helye nem állapítható meg, ez a jogsértés vagy szabálytalanság úgy minősül, mint amelyet abban a tagállamban követtek el, amelyhez az indító vámhivatal tartozik vagy abban a tagállamban, amelyhez a Közösségbe való belépés pontján lévő átléptető vámhivatal tartozik, amelyhez a határátlépési igazolást benyújtották, kivéve, ha a végrehajtási rendelet 379. cikkének (2) bekezdése szerint meghatározandó határidőn belül az árutovábbítási eljárás szabályszerűségét vagy a jogsértés, illetve szabálytalanság tényleges elkövetési helyét hitelt érdemlően bizonyítják.

22 A végrehajtási rendelet 379. cikkének (1) bekezdése szerint, amennyiben a szállítmányt nem mutatták be a rendeltetési vámhivatalnál és az elkövetett jogsértés vagy szabálytalanság helye nem állapítható meg, az indító vámhivatal erről a lehető leghamarabb, de minden esetben a közösségi árutovábbítási nyilatkozat nyilvántartásba vételének időpontjától számított tizenegyedik hónap végéig tájékoztatja a főkötelezettet. Ugyanezen cikk (2) bekezdése értelmében az (1) bekezdésben említett értesítésben meg kell jelölni azt a határidőt, amelyen belül az eljárás szabályszerűségét vagy a jogsértés vagy szabálytalanság tényleges elkövetési helyét a vámhatóság számára hitelt érdemlően igazoló bizonyítékokat az indító vámhivatalhoz be kell nyújtani. Ez a határidő a szóban forgó cikk (1) bekezdésében említett értesítés időpontjától számított három hónap. Ha az említett bizonyítékot e határidő lejártáig nem nyújtják be, az illetékes tagállam megteszi a szükséges lépéseket a vámok és egyéb díjak beszedése érdekében.

23 Noha a Honeywell által képviselt állásponttal ellentétben a végrehajtási rendelet 379. cikkének (2) bekezdésében előírt három hónapos határidőről szóló értesítés hiánya nem akadályozza meg a Vámkódex 203. cikkének (1) bekezdése szerinti vámtartozás keletkezését, minthogy — amint az a jelen ítélet 18. pontjában kifejtésre került — a vámtartozást keletkeztető esemény a behozatalivám-köteles áru vámfelügyelet alóli jogellenes elvonása különösen azáltal, hogy a szállítmányt nem mutatják be a rendeltetési vámhivatalnál, a főkötelezett értesítése az említett három hónapos határidőről mégis előfeltételét képezi a vámtartozás vámhatóságok által történő beszedésének.

24 Valójában magából a végrehajtási rendelet 378. cikke (1) bekezdésének és 379. cikkének a szövegéből következik, hogy a főkötelezett részére az indító vámhivatal által a kért bizonyítékok bemutatására szabott határidőről küldött értesítés kötelező jellegű, és meg kell előznie a vámtartozás beszedését. Ez a határidő a főkötelezett érdekeit szolgálja azzal, hogy számára három hónapot biztosít arra, hogy adott esetben az árutovábbítási eljárás szabályszerűségét vagy a jogsértés, illetve szabálytalanság tényleges elkövetési helyét bizonyítsa (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott SPKR-ügyben hozott ítélet 38. pontját).

25 Ilyen körülmények között a tagállam, amelyhez az indító vámhivatal tartozik, kizárólag akkor szedheti be az importvámokat, ha a főkötelezettet tájékoztatta arról, hogy három hónapos határidőn belül benyújthatja a kért bizonyítékokat, és azokat e határidőn belül nem nyújtották be (lásd értelemszerűen a C-233/98. sz., Lensing & Brockhausen ügyben 1999. október 21-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-7349. o.] 31. pontját). Összhangban a Vámkódex 221. cikkének (3) bekezdésével, a vámtartozás összegét mindenféleképpen közölni kell a vámtartozás keletkezésétől számított hároméves jogvesztő határidőn belül.

26 Következésképpen a feltett kérdésekre úgy kell válaszolni, hogy a Vámkódex 203. cikkének (1) bekezdését és a végrehajtási rendelet 379. cikkét együttesen úgy kell értelmezni, hogy vámtartozás akkor keletkezik, amikor a közösségi külső árutovábbítási eljárás alá helyezett szállítmányt a rendeltetési vámhivatalban nem mutatták be; az indító vámhivatal szerinti tagállam azonban kizárólag akkor teheti meg a szükséges lépéseket a tartozás beszedése érdekében, ha a főkötelezettet értesítette, hogy három hónapon belül köteles benyújtani a kért bizonyítékokat, és azokat e határidőn belül nem nyújtották be.

A költségekről

27 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

A Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendelet 203. cikkének (1) bekezdését és a 2913/92 rendelet végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló, 1993. július 2-i 2454/93/EGK bizottsági rendelet 379. cikkét együttesen úgy kell értelmezni, hogy vámtartozás akkor keletkezik, amikor a közösségi külső árutovábbítási eljárás alá helyezett szállítmányt a rendeltetési vámhivatalban nem mutatták be; az indító vámhivatal szerinti tagállam azonban kizárólag akkor teheti meg a szükséges lépéseket a tartozás beszedése érdekében, ha a főkötelezettet értesítette, hogy három hónapon belül köteles benyújtani a kért bizonyítékokat, és azokat e határidőn belül nem nyújtották be.

Aláírások